

III ЭТАП XXX РЭСПУБЛІКАНСКАЙ АЛІМПІЯДЫ
ПА ВУЧЭБНЫХ ПРАДМЕТАХ «БЕЛАРУСКАЯ МОВА» I
«БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА»

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ I ЛІТАРАТУРЫ

Студзень, 2014 г.

ДАВЕДКІ

9 клас

Варыянт I

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы	5	4	6	5	5	6	4	6	6	3	50

Заданне 1

ПРАВИЛЬНЫЯ АДКАЗЫ:

Словазлучэнне	Вымаўленне прыназоўніка з
1) аладкі з яблыкамі	[з']
2) прыехаў з поўначы	[с]
3) сустрэўся з журналістам	[жс]
4) выйшлі з гімназіі	[з]
5) выпісаў з часопіса	[ш]

Заданне 2

ПРАВИЛЬНЫЯ АДКАЗЫ:

Значэнне фразеалагізма	Фразеалагізм
1) 'у каго-небудзь няма грошай'	<i>вецер гуляе (свішча, стаў) у кішэнях</i>
2) 'хто-небудзь вельмі легкадумны, несур'ёзны'	<i>вецер у галаве (гуляе, свішча, стаў); з ветрам у галаве; куды вецер дзьме; падбіты ветрам; як у полі вецер</i>
3) 'назад не вернеш, не знойдзеш каго-небудзь; пра безнадзейныя пошукі каго-небудзь'	<i>шуйкай ветру ў полі; лаві вецер у полі</i>
4) 'рабіць што-небудзь сабе на шкоду'	<i>пляваць супраць (супроць) ветру</i>

Заданне 3

ПРЫКЛАДНЫ ВАРЫЯНТ ПЕРАКЛАДУ:

У акне за фіранкай былі відаць (віднеліся) выцвілыя карты на сцяне і кнігі, якія (што) ляжалі на падаконніку. Калі б мне дазволілі пасяліцца ў гэтым доме, я палічыў бы сябе самым шчаслівым (найшчаслівейшым) чалавекам. Я ўпрыгожыў бы яго новымі картамі, прадзьмуў (праняў) бы марскім паветрам, прагрэў бы сонечным святлом, якое (што) здавалася ружовым сярод суцэльнай сіні, што (якая) залегла (залягла) вакол (навокал, навакол, наўкола, наўкол, кругом) (Паводле К.Паўстоўскага).

Заданне 4

ПРАВИЛЬНЫЯ АДКАЗЫ:

а)

*Спрацацца любіць хлопчык Вася.
Ёсць у яго свае "ідэйкі".
– У Швейцарыі жывуць ~~швейцары~~ (ШВЕЙЦАРЦЫ),
А ў Індыі жывуць
~~Індзейкі~~ (ІНДЫЯНКІ).*

б)

Казахстан: *казашка*
Кітай: *кітаянка*
Латвія: *латышка*
Сірыя: *сірыйка*

Заданне 5

Незначальная форма дзеяслова	Форма дзеепрыметніка
1. кінуць	<i>кінуты</i>
2. прывозіць	<i>не ўтвараецца</i>
3. адзначыць	<i>адзначаны</i>
4. уцалець	<i>уцалелы</i>

АБГРУНТАВАННЕ: Ад дзеяслова незакончанага трывання *прывозіць* са значэннем накіраванасці дзеяння не ў адзін бок форма дзеепрыметніка *прывозіць* не ўтвараецца.

Заданне 6

Ніхто, які стварае нешта, лепшы за некага, хто творыць нішто (А. Пандзіт).

Займеннік у пачатковай форме	Разрад займенніка паводле значэння
1) ніхто	<i>адмоўны</i>
2) які	<i>адносны</i>
3) нешта	<i>незначальны (няпэўны)</i>
4) нехта	<i>незначальны (няпэўны)</i>
5) хто	<i>адносны</i>
6) нішто	<i>адмоўны</i>

Заданне 7

ПРАВИЛЬНЫЯ АДКАЗЫ:

- спрыяць (*развіццю, для развіцця, аб развіцці*) эканомікі;
- ахарактарызаваць (*аб становішчы, пра становішча, становішча*) у свеце;
- пацікавіцца (*планамі, пра планы, аб планах*) на будучае;
- аплаціць (*праезд, за праезд, для праезду*) у метро.

Заданне 8

ПРАВІЛЬНЫЯ АДКАЗЫ:

№	Назва твора	Аўтар твора
I	“Магіла льва”	Янка Купала
II	“Дзяльба кабанчыка”	Віктар Карамзаў
III	“Жураўліны крык”	Васіль Быкаў

Заданне 9

ПРАВІЛЬНЫЯ АДКАЗЫ: 1-Г, 2-В, 3-Е, 4-Б, 5-Д, 6-А.

Заданне 10

1) *Летапісы* – творы старажытнай літаратуры, у якіх запіс дакладных звестак пра пэўныя падзеі, сведкам якіх быў летапісец, спалучаўся з літаратурна апрацаванымі паданнямі пра падзеі ранейшыя, мінулыя.

2) Шматзначны вобраз, від іншасказання, які асноўваецца на падабенстве ці агульнасці прадметаў, з’яў і заключаецца ва ўмоўным абазначэнні сутнасці якой-небудзь з’явы, у літаратуры называецца *сімвалам*.

3) *Ода* – урачысты, узнёслы верш у гонар нейкай з’явы, падзеі ці асобы.

